

Motion till riksdagen

1989/90:Ub626

av Bo Hammar m.fl. (vpk)

Satsning på Stockholms universitet

Det finns en vida spridd missuppfattning som möjligen regeringen också är offer för, att Stockholmsregionen är särskilt gynnad ifråga om tillgången till högre utbildning. I beaktande av regionens storlek och det stora antalet unga är Stockholmsområdet ingalunda privilegierat. Vpk har konsekvent arbetat för att högre utbildning skall finnas tillgänglig runt om i landet. Vi har i olika sammanhang förordat ökade satsningar på de nya högskolorna. Den politiken kommer vi att fortsätta att föra eftersom vi anser att dessa satsningar har ytterst stor regionalpolitisk betydelse.

Samtidigt anser vi det vara av lika stor betydelse att behovet av högre utbildning i Stockholmsregionen kan tillgodoses inom regionen. Det är mycket dålig regionalpolitik när bristen på högt utbildad arbetskraft i Stockholmsområdet tenderar att dränera andra regioner på högutbildade unga människor. Många av dem som idag flyttar till Stockholmsområdet är högutbildade. För att vända den utvecklingen gäller det dels att skapa fler arbeten i vissa regioner, dels att klara Stockholmsområdets egen försörjning med högutbildade.

Det är också av rättviseskäl som vi kräver ökade satsningar i Stockholmsområdet. Det kan inte vara rimligt att människor straffas genom att tilldelas betydligt mindre resurser än på andra håll i landet om de väljer att studera i huvudstadsområdet. Stockholms universitet domineras av studenter inom humanistisk, samhällsvetenskaplig och juridisk fakultet, de s.k. KI- och AES-sektorerna, vilka redan i sig är lägprioriterade sektorer. Dessa fakulteter i Stockholm är dessutom styvmoderligt behandlade i jämförelse med motsvarande fakulteter vid andra svenska universitet. Dessutom bör noteras att det lokala stödet för forskning och högre utbildning är långt svagare än i alla andra regioner i landet.

I fjol visade Stockholms universitets studentkår (SUS) i en rapport hur universitetet i Stockholm på samtliga linjer, förutom den systemvetenskapliga, inom den s.k. AES-sektorn samt på Kulturvetarlinjen har den lägsta anslagstilldelningen i landet. Denna rapport har i år uppdaterats och visar att Stockholms universitet trots vissa extraanslag fortfarande har den lägsta anslagstilldelningen i landet. Det handlar inte om marginella skillnader. På exempelvis Kulturvetarlinjen har Stockholm bara en tredjedel så mycket pengar som universitetet i Uppsala per tillhandahållen årsplats.

I sin anslagsframställning för 1990/91 förde UHÅ för första gången fram

förslag om en riktad förstärkning till Stockholms universitet inom AES-sektorn.

Mot. 1989/90
Ub626

I sin senaste verksamhetsberättelse presenterade UIÄ följande tabell över de genomsnittliga årsstudiekostnaderna inom AES-sektorn (uppgifterna avser 1987/88):

Högskola	Genomsnittlig årsstudieplatskostnad för sektorn
univ i Stockholm	10 562
univ i Uppsala	11 741
univ i Linköping	14 278
univ i Lund	13 153
univ i Göteborg	14 363
univ i Umeå	15 847
högskolan i Eskilstuna/Vasteras	16 517
högskolan i Falun/Borlänge	17 194
högskolan i Gävle/Sandviken	16 896
högskolan i Örebro	12 605
högskolan i Jonköping	14 858
högskolan i Kalmar	26 400
högskolan i Kristianstad	14 350
högskolan i Växjö	14 975
högskolan i Borås	13 450
högskolan i Karlstad	14 194
högskolan i Skövde	28 867
högskolan i Luleå	12 546
högskolan i Sundsvall/Härnösand	14 911
högskolan i Östersund	22 624

Swältkosten för Stockholms universitet får en lång rad konkreta konsekvenser för de studerande.

De beteendevetenskapligt inriktade utbildningslinjerna inom AES-sektorn befinner sig i en mycket besvärlig situation. Gemensamt för dessa utbildningar är att de i stor utsträckning kräver samma typ av individuell handledning, träning i smågrupper och andra resurskrävande inslag som t.ex. undervisnings- och vårdsektorerna. I exempelvis psykologlinjen ingår omfattande inslag av tillämpningsövningar och färdighetsträning i olika psykologiska diagnostiska metoder samt träning i att under handledning bedriva psykoterapi med klienter. Sådan undervisning måste genomföras i små grupper eller i form av individuell handledning. Nuvarande resursramar tillåter dock detta i mycket begränsad omfattning, vilket är oacceptabelt i förhållande till de mål som utbildningsplanen föreskriver. Resursförstärkningar är också nödvändig för att utöka undervisningen på områden som idag på grund av brist på medel behandlas ytligt eller inte alls.

Ekonomlinjen drivs vid Stockholms universitet efter ett "löpande band"-koncept. Så kallade stordriftsfördelar antas minimera kostnaderna, dvs. ett större antal studenter antas kunna undervisas vid ett stort universitet till samma kostnad som ett mindre antal studenter vid en liten högskola. Men en högskola kan inte skötas på samma sätt som en konservfabrik om man vill uppfylla högskolelagens kvalitativa krav på högre utbildning. Storföreläsningar med 400-500 lyssnande studenter, vanliga vid Stockholms universitet, omöjliggör kommunikation mellan föreläsare och student. En frågande attityd tystas och all kritisk diskussion uteblir. Om ekonomlinjen vid Stockholms universitet skall uppfylla de målsättningar riksdagen har beslutat om krävs egentligen ansenligt höjda anslag. För att hålla en rimlig nivå yrkar vi

på att anslagen till ekonomlinjen vid Stockholms universitet höjs till landets genomsnittskostnad per studieplats.

Under en lång rad år har man på juridiska institutionen varit tvungen att överföra pengar från forskningsverksamhet till grundutbildning för att överhuvudtaget kunna upprätthålla nuvarande juristutbildning. Efter tio år med den reformerade juristutbildningen är undervisningstätheten så låg att den ligger i ungefärlig nivå med en ordinär studiecirkels. Om juristutbildningen skall uppnå de krav man bör kunna ställa på den måste de studerande få arbeta mycket aktivt med rättsligt stoff. Praktiska övningar av olika slag bör regelbundet återkomma under utbildningen. Juristutbildningen måste ses som en utbildning med behov av laborativa och experimentella inslag på ungefär samma sätt som lärarutbildningen. Men i dagsläget består huvuddelen av undervisningen vid Stockholms universitet av storföreläsningar och inte alls av de seminarier och lektioner som krävs om studierna skall resultera i självständigt analyserande jurister, en nödvändighet för en yrkesgrupp som skall fatta beslut om vad som är rätt och fel i ett modernt komplext samhälle.

Stockholms universitet drar i sin anslagsframställan den slutsatsen att dagens juristutbildning inte alls motsvarar de krav man ursprungligen ställde på den reformerade juristutbildningen. Man fastslår att varje studerande som ett absolut minimum bör genomgå ett undervisningsprogram om i genomsnitt 10 timmar per poäng. Av dessa bör högst 20 procent vara föreläsningar. Seminarier och lektioner bör inte hållas med större grupper än 20 studerande. Vid rättsdataövningar och andra datorlaborationer måste gruppstorleken vara betydligt mindre. För att kunna höja juristutbildningen till denna nivå krävs ett stort tillskott av lärarkrafter och därmed ökade ekonomiska anslag. Eftersom riksgenomsnittet för juristutbildningar i landet ligger oansvarigt lågt äskar vi medel till juristutbildningen för att nå upp till riksgenomsnittet för förvaltningslinjen. Att förvaltningslinjen valts beror på att denna linje kan bedömas ha de största likheterna med juristlinjen vad gäller undervisningsformer och stoffkaraktär av linjerna inom AES-sektorn.

Det totala behovet av resurstillskott på en miniminivå är för AES-sektorn vid Stockholms universitet 25 450 000 kr. Under den treåriga perioden fordras alltså årligen ett tillskott av 8 470 000 kr. för att samtliga linjer inom AES-sektorn utom juristlinjen vid Stockholms universitet skall nå upp till genomsnittet i riket, när det gäller per capita-kostnaderna och för att juristlinjen skall nå upp till riksgenomsnittet för förvaltningslinjen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen med ändring av prop. 1989/90: I(X), bilaga 10, D 6 till AES-sektorn på Stockholms universitet anslår 8 470 000 kr. utöver regeringens förslag.

Stockholm den 24 januari 1990

Mot. 1989/90
Ub626

Bo Hammar (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Björn Samuelson (vpk)

Jan Strömdahl (vpk)

Annika Åhnberg (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)

Lars Werner (vpk)